

PIOTR ZAKRZEWSKI

WALORYZACJA ŚWIADCZEŃ SPÓŁDZIELNI
NA RZECZ USTĘPUJĄCEGO CZŁONKA

GŁOSA DO UCHWAŁY SĄDU NAJWYŻSZEGO
Z DN. 13.03.1995, III CZP 26/95, OSNC 1995, NR 6, POZ. 95

„Sąd Najwyższy (SN) może na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. zmienić wysokość świadczenia spółdzielni z tytułu zwrotu wpłat na udziały byłego członka, który utracił członkostwo przed wejściem w życie ustawy z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich w spółdzielniach i zmianie niektórych ustaw” (Dz.U. nr 83, poz. 373 z późn. zm.) z przyczyn nie wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy.

Od podjęcia przez SN omawianej uchwały upłynęło wiele lat, niemniej jednak waga poruszonych tu zagadnień jest na tyle istotna, że zasadne jest zajęcie się niniejszą uchwałą również obecnie. Należy zaznaczyć, że wspomniane orzeczenie SN nie stało się dotychczas przedmiotem komentarza.

Stan faktyczny będący podstawą wydanej uchwały wyglądał następująco. Powód będąc członkiem Spółdzielni Inwalidów, podejmował w niej pracę. Spółdzielnia wypowiedziała powodowi umowę o pracę ze skutkiem na dzień 30 IV 1990 r. Odwołanie powoda od tej decyzji spółdzielni nie zostało uwzględnione przez Sąd. Po upływie roku od dnia rozwiązania umowy o pracę Rada Nadzorcza Spółdzielni podjęła uchwałę o wykreśleniu powoda z re-

Mgr PIOTR ZAKRZEWSKI – asystent I Katedry Prawa Cywilnego KUL; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin.

¹ Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich w spółdzielniach i zmianie niektórych ustaw, Dz.U. nr 83, poz. 373 z późn. zm. Dalej cytuję tę ustawę jako ustawę o waloryzacji udziałów członkowskich.

jestru członków Spółdzielni. Uchwała ta zapadła 14.05.1991 r. W dniach 24 i 27 X 1992 r. powód zwrócił się do Spółdzielni o zwaloryzowanie jego udziałów i wypłatę oprocentowania oraz o przywrócenie mu członkostwa, co nie zostało uwzględnione. Spółdzielnia dokonała wypłaty udziałów powodowi w kwocie 4 zł 64 gr. Powód wniósł do Sądu pozew, w którym domagał się na podstawie ustawy o waloryzacji udziałów członkowskich i zmianie niektórych ustaw przywrócenia członkostwa oraz zasądzenia kwoty 2495 zł tytułem waloryzacji udziałów.

Sąd Wojewódzki, który rozpatrywał tę sprawę, uznał, że powodowi nie przysługuje roszczenie o przywrócenie członkostwa oraz waloryzację udziałów na podstawie art. 2 i 6 ustawy z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów z braku spełnienia ustawowych warunków, należy się natomiast waloryzacja udziałów na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. z uwagi na spadek siły nabywczej pieniądza na przełomie r. 1989/90.

Orzeczenie Sądu Wojewódzkiego zostało zaskarżone przez strony, które wniosły rewizję do Sądu Apelacyjnego. Sąd Apelacyjny rozpatrując sprawę wyraził poważną wątpliwość co do zagadnienia prawnego, które zostało ujęte w pytaniu: „Czy podlega waloryzacji w trybie art. 358 § 3 k.c., poczynając od daty wniesienia udziałów, świadczenie zwrotu udziałów dochodzone przez członka Spółdzielni, wykreślonego ze Spółdzielni przed wejściem w życie ustawy z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich?”

Przed wszystkim należy zwrócić uwagę na fakt, że Spółdzielnia jest organizacją korporacyjną, nastawioną na działanie w interesie swoich członków (art. 1 u.pr.sp.)². Ma cechy, które są właściwe tylko jej. Można tu wskazać m.in. na cechę zmienności składu członkowskiego, której konsekwencją jest z kolei zmienność funduszu udziałowego Spółdzielni. Przystąpienie do Spółdzielni nowych członków oznacza, że fundusz udziałowy ulega zwiększeniu. Nowy członek będzie musiał dokonać wpłat, które zasilą fundusz udziałowy (art. 5 § 1 u.pr.sp.). Prawo polskie nie zna bowiem tzw. spółdzielni bezudziałowych (art. 20 § 1 u.pr.sp.). Wystąpienie członka ze spółdzielni powoduje, iż fundusz udziałowy ulegnie zmniejszeniu, ustępujący członek może bowiem żądać zwrotu udziałów (art. 26 § 1 u.pr.sp.).

Należy jednak podkreślić, że stosunek członkostwa został tak ukształtowany, iż obowiązek członkowski do wniesienia wpłat na udział (art. 5 § 1 pkt 3 u.pr.sp.) jest niezależny i odrębny od prawa członka do żądania zwrotu

² Ustawa z dn. 16.09.1982 r. – *Prawo spółdzielcze*, Dz.U. nr 30, poz. 210; tekst jednolity z 1995 r. – Dz.U. nr 54, poz. 288.

udziałów w przypadku wystąpienia ze spółdzielni (art. 26 § 1 u.pr.sp.). Ta odrębność przejawia się przede wszystkim w tym, iż ustępujący członek nie może żądać tego, co uprzednio wniósł. Co więcej, w pewnych przypadkach spółdzielnia nie będzie miała obowiązku zwrotu udziałów ustępującemu członkowi. Będzie tak zwłaszcza w tym przypadku, gdy fundusz udziałowy zostanie przeznaczony na pokrycie strat spółdzielni (art. 90 u.pr.sp.). Prawdą jest jednak, iż niewłaściwie sformułowane przepisy ustawy mogą sugerować istnienie zależności między wpłatą na udział a zwrotem udziałów. Chodzi tu zwłaszcza o przepisy ustawy, które podkreślają, że udział się do spółdzielni wnosi (art. 5 § 1 pkt 3, art. 19 § 1 u.pr.sp.); udział się zwraca (art. 21, art. 26 u.pr.sp.). Taka redakcja przepisów sugeruje, że stosunek członkostwa (przynajmniej w pewnym zakresie) jest podobny do stosunku prawnego pożyczki (art. 720 k.c.). Oznaczałoby to, że członek w chwili przystąpienia do spółdzielni wnosi udziały, a w chwili wystąpienia są mu one zwracane (w takiej samej wysokości). Jak to zostało już powyżej zaznaczone, stosunek członkostwa nie opiera się na takim założeniu. Z tego też względu lepszy wydaje się przepis zawarty w § 73 niemieckiej ustawy o spółdzielniach zarobkowych i gospodarczych z 20.05.1889 r. Wspomina on o rozliczeniach z ustępującym członkiem. Wydaje się, że SN w swoich rozważaniach niepotrzebnie powiązał zagadnienie wpłaty na udział z zagadnieniem zwrotu udziału. Choć kwestia ta nie miała wpływu na trafność dalszych wywodów prowadzonych przez SN, to należy zwrócić uwagę na nietrafność takich wywodów.

W rozpatrywanej sprawie trzeba rozstrzygnąć, czy świadczenie, które ma spełnić Spółdzielnia na rzecz ustępującego członka (art. 26 § 1 u.pr.sp.), może zostać waloryzowane w trybie przepisu art. 358¹ § 3 k.c. Waloryzacja na podstawie tego przepisu jest dokonywana na mocy konstytutywnego orzeczenia sądu. Jest to tzw. waloryzacja sądowa. Może się ona dokonać tylko w odniesieniu do zobowiązań pieniężnych, jeżeli od momentu powstania zobowiązania do chwili jego wygaśnięcia nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. Waloryzacja sądowa dokonuje się na żądanie jednej ze stron. Należy zaznaczyć, iż sąd nie jest zmuszony dokonać waloryzacji, nawet jeżeli są spełnione przesłanki stosowania przepisu art. 358¹ § 3 k.c. Przepisy stwarzają sądowi jedynie taką możliwość, z której sąd może, ale nie musi skorzystać. W celu dokonania oceny trafności uchwały podjętej przez SN należy sprawdzić, czy w przypadku świadczenia spółdzielni z tytułu wypłaty udziałów spełnione są wszystkie przesłanki potrzebne do zastosowania przepisu art. 358¹ § 3 k.c. Następnie trzeba ustalić, czy nie ma przepisów, które wyłączałyby stosowanie w tym przypadku art. 358¹ § 3 k.c.

W głosowanej uchwale SN uznał, że zasadne jest zastosowanie przepisu art. 358¹ § 3 k.c. do waloryzacji świadczeń spółdzielni na rzecz ustępującego członka. Jednocześnie uznał, że taka waloryzacja może dotyczyć świadczeń należnych tylko tym członkom, którzy wystąpili ze spółdzielni przed wejściem w życie ustawy z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich. W konsekwencji SN przychylił się w omawianej sprawie do roszczeń powoda. SN słusznie uznał, że zasadne jest stosowanie przepisu art. 358¹ § 3 k.c. w przypadku świadczeń z tytułu zwrotu udziałów dokonywanych przez spółdzielnię na rzecz ustępującego członka. Wątpliwości może budzić ta część stanowiska zajętego przez SN, w której wyraził on przypuszczenie, że zastosowanie przepisu art. 358¹ § 3 k.c. jest ograniczone w czasie.

Należy uznać, że między ustępującym członkiem a spółdzielnią istnieje więź zobowiązaniowa. W tym stosunku cywilnoprawnym podmiotem uprawnionym jest ustępujący członek, podmiotem zaś zobowiązanym do spełnienia świadczenia jest spółdzielnia. Członek dysponuje prawem podmiotowym w postaci wierzytelności (roszczenia – art. 26 § 1, art. 29 § 1 u.pr.sp.). Ustępujący członek może domagać się zwrotu udziałów i spółdzielnia zobowiązana jest spełnić na rzecz członka to świadczenie. Nie ulega wątpliwości, że świadczenie to ma charakter pieniężny, co wyraźnie zaznaczył również SN w uzasadnieniu do uchwały. Należy zaznaczyć, iż wnioski takie wynikają z przeprowadzonej wykładni dokonanej za pomocą dyrektywy językowej przepisu art. 26 § 1 u.pr.sp., który wyraźnie wspomina o wypłacie udziału. Oznacza to, że zwrot udziału nie może nastąpić w postaci świadczenia niepieniężnego. Spełniona więc zostaje jedna z przesłanek zastosowania przepisu art. 358¹ § 3 k.c.

Bardzo istotną rolę odgrywa kwestia ustalenia, w jakim momencie powstaje prawo członka do żądania od spółdzielni spełnienia świadczenia z tytułu zwrotu udziałów. Przepis art. 358¹ § 3 k.c. zakłada bowiem, że uwzględniona może zostać tylko taka zmiana siły nabywczej pieniądza, która nastąpiła po powstaniu wierzytelności, a przed spełnieniem świadczenia przez dłużnika³. SN uznał, iż prawo do zwrotu udziału powstaje w chwili określonej w statucie z momentem wypłaty udziałów. Od tego bowiem momentu

³ Trzeba zaznaczyć, że w rozpatrywanym przypadku sprawa jest tym trudniejsza, iż chodzi tu prawdopodobnie o waloryzację spełnionego już świadczenia z tytułu zwrotu udziału. Jak to bowiem wynika z opisu stanu faktycznego, który został załączony do uchwały SN, Spółdzielnia zwróciła powodowi nie zwaloryzowane udziały. Zagadnienie dopuszczalności waloryzacji spełnionego w sumie nominalnej świadczenia jest sporne.

członek może żądać od spółdzielni zwrotu kwot pieniężnych z tytułu zwrotu udziałów. Z poglądem tym nie sposób się jednak zgodzić. Chwila wypłaty udziału ustępującemu członkowi, która musi zostać zapisana w statucie (art. 26 § 1 zd. 2 u.pr.sp.), określa moment, od kiedy powstałe już wcześniej roszczenie członka staje się wymagalne. W żadnym zaś wypadku nie oznacza chwili powstania roszczenia. Przyjęcie tego poglądu oznaczałoby również, że można by było w takiej sytuacji wziąć pod uwagę bardzo krótki przedział czasowy, w którym nastąpił spadek siły nabywczej pieniądza. Oznaczałoby to, że waloryzacja dokonana na podstawie przepisu art. 358¹ § 3 k.c. miałaby charakter minimalny. Dokonując jej należałoby brać pod uwagę tylko ten niezmiernie krótki przedział czasowy, w którym nastąpił spadek siły nabywczej pieniądza, począwszy od momentu powstania roszczenia do momentu jego spełnienia. Chcąc się przed tym bronić, SN podkreśla w uzasadnieniu do uchwały, że sama zmiana wysokości świadczenia zależna jest od uznania sędziego, który musi brać pod uwagę zasady współżycia społecznego oraz interesy stron (art. 358¹ § 3 k.c.). Następnie SN podkreśla, że zmiana wysokości świadczenia nie powinna prowadzić do zasądzenia sumy pieniężnej odbiegającej na korzyść byłego członka od kwoty waloryzacji przewidzianej przez ustawę o waloryzacji.

Należy uznać, iż roszczenie o zwrot udziałów powstaje w innym momencie, niż uznał SN. Przywołać w tym miejscu wypada poglądy wyrażane w tej kwestii w piśmiennictwie niemieckim. Uznaje się tam, iż roszczenie członka o zwrot udziałów powstaje z chwilą dokonania wpłaty na udział, jest ono jednak warunkowo zawieszane przez wystąpienie członka ze spółdzielni⁴. Stanowisko to jest trafne również na gruncie naszej ustawy. Warto tu zwrócić uwagę, że stanowisko takie zostało, jak się wydaje, zajęte przez Sąd Apelacyjny w przedstawionym Sądowi Najwyższemu zapytaniu prawnym. Przyjęcie takiego stanowiska oznaczać będzie, że sąd dokonujący waloryzacji świadczeń spółdzielni będzie mógł uwzględnić dłuższy przedział czasowy, w którym nastąpił spadek siły nabywczej pieniądza, co będzie oczywiście z korzyścią dla ustępującego członka.

Natomiast należy uznać, że SN dokonał słusznej oceny co do tego, co jest przedmiotem waloryzacji sądowej dokonywanej na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. SN trafnie zaznaczył, że przedmiotem waloryzacji jest zmiana wysokości

⁴ R. S c h u b e r t, K. H. S t e d e r, *Genossenschaftshandbuch. Kommentar zum Genossenschaftsgesetz, den steuerlichen und wettbewerbsrechtlichen Redelungen sowie Sammlung einschlägiger Rechtsvorschriften*, Bd. II, Berlin 1986, § 73, nb. 10.

świadczenia pieniężnego wynikająca z obowiązku spółdzielni do zwrócenia byłemu członkowi udziałów po ustaniu członkostwa. Nie chodzi tu więc o – jak to ujął SN – waloryzację udziałów członkowskich, a więc wartości pieniężnych składających się na fundusz udziałowy. Trzeba wyrazić pogląd, że bardziej precyzyjnym określeniem byłoby tu stwierdzenie podkreślające, że nie chodzi tu o waloryzację (zwiększenie wysokości) udziału wniesionego, będącego wielkością bilansową, na podstawie której tworzony jest fundusz udziałowy. Udział wniesiony powstaje m.in. z wnoszonych przez członków wpłat⁵. O udziale wniesionym wspomina ustawa Prawo spółdzielcze w wielu przepisach (np. art. 30, art. 76 zd. 2 u.pr.sp.).

Natomiast nie są zrozumiałe rozważania SN, w których zwraca się uwagę na to, iż roszczenie ustępującego członka o zwrot udziałów ma swoją podstawę w umowie. SN podkreśla w związku z tym, że charakter prawny statutu pozwala go umieścić wśród czynności prawnych dwustronnych. Dlatego, jak twierdzi SN, może tu znaleźć zastosowanie przepis art. 358¹ § 3 k.c. Ten wątek rozważań prowadzonych przez SN wydaje się niezrozumiały. Po wszechnie bowiem uznaje się, że waloryzacja sądowa dokonująca się przy zastosowaniu przepisu art. 358¹ § 3 k.c. może mieć miejsce niezależnie od tego, czy źródłem stosunku zobowiązaniowego była umowa czy inne zdarzenie prawne⁶.

Sąd Najwyższy uznał za niedopuszczalne stosowanie przepisów o waloryzacji sądowej w odniesieniu do waloryzacji świadczeń z tytułu zwrotu udziałów w takim zakresie, w jakim obowiązuje ustawa z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich. W konsekwencji Sąd uznał, że przepisy o waloryzacji sądowej mogą znaleźć zastosowanie w tych przypadkach, kiedy świadczenie należne jest tym członkom, którzy wystąpili ze spółdzielni przed wejściem w życie ustawy z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich. SN uznał, że w przypadku wystąpienia członka ze spółdzielni po tej dacie możliwa jest waloryzacja jego udziałów, jeżeli z uwagi na spa-

⁵ P. Z a k r z e w s k i, *Uwagi na temat projektu ustawy o przekształceniu spółdzielni w spółkę prawa handlowego*, „Roczniki Nauk Prawnych”, 10(2000), z. 1, s. 276.

⁶ Z. R a d w a Ń s k i, *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 1995, s. 81; T. W i ś n i e w s k i, [w:] G. B i e n i e k, H. C i e p ł a, S. D m o w s k i [i i n n i], *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. I, Warszawa 1996, s. 41; A. B r z o z o w s k i, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 1997, s. 615; W. C z a c h ó r s k i, *Zobowiązania. Zarys wykładu* aktualizacji i uzupełnień dokonał zespół w składzie: A. Brzozowska, M. Safian, E. Skowrońska pod kierunkiem W. Czachórskiego, Warszawa 1994, s. 68.

dek siły nabywczej pieniądza utraciły realną wartość, na podstawie ustawy z 30 VIII 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich. Przypomnijmy, że ustawa ta dotyczyła aktualnych członków spółdzielni i tych byłych członków, którzy utracili członkostwo po 01.01.1989 r. z powodu nieuiszczenia udziałów do wysokości ustalonej po tej dacie. Niestety, SN nie uzasadnił, dlaczego dokonał takiej, a nie innej oceny stanu prawnego. SN ograniczył się do stwierdzenia, że wejście w życie ustawy o waloryzacji udziałów członkowskich wyłącza stosowanie waloryzacji sądowej. Wydaje się, że stanowisko takie nie jest do końca trafne. Słuszne jest stanowisko, że zarówno ustawa o waloryzacji udziałów członkowskich, jak i waloryzacja sądowa świadczeń spółdzielni z tytułu rozliczeń z ustępującym członkiem zmierzały do tego, aby zrównoważyć członkom spółdzielni spadek siły nabywczej pieniądza. Jednakże zakres zastosowania ustawy o waloryzacji udziałów członkowskich jest nieco inny niż przepisów o waloryzacji sądowej art. 358¹ § 3 k.c. Należy uznać, że ustawa o waloryzacji udziałów członkowskich miała pewne szczególne zadania do spełnienia. W piśmiennictwie podkreśla się, iż ustawa o waloryzacji udziałów była jednym z wielu instrumentów mających na celu dokonanie restrukturyzacji spółdzielni, która musiała zostać dokonana w następstwie odejścia od gospodarki centralnie sterowanej. Ustawa o waloryzacji udziałów członkowskich była traktowana jako jeden z etapów prywatyzacji mienia spółdzielczego⁷. Należy również zwrócić uwagę, że ustawa o waloryzacji udziałów członkowskich spowodowała wzrost wartości udziałów wniesionych aktualnych członków spółdzielni. Fakt ten ma m.in. takie znaczenie, że od momentu nowelizacji ustawy Prawo spółdzielcze⁸ udziały te mogły ulegać dalszemu zwiększeniu dzięki wprowadzonym do ustawy rozwiązaniom dopuszczającym dopisywanie nadwyżki do niepełnych udziałów (art. 77 § 3 u.pr.sp.). Taki sposób zwiększenia udziału wniesionego wpływa na pozycję członka w spółdzielni w okresie dalszej jej działalności. Tymczasem przepis art. 358¹ § 3 k.c. dotyczy waloryzacji świadczeń należnych byłemu członkowi. Chodzi tu – jak było to już wielokrotnie podkreślane – o rozliczenie z ustępującym członkiem. Pola zastosowania przepisów ustawy o waloryzacji udziałów członkowskich i waloryzacji sądowej nie nakładają się na siebie. Trzeba zatem uznać, że dopuszczalna być powinna waloryzacja sądowa

⁷ Z. N i e d b a ł a, *Przekształcenia organizacyjne i własnościowe w spółdzielniach w świetle nowych ustaw*, Warszawa–Poznań 1991, s. 69.

⁸ Ustawa z dn. 07.07.1994 o zmianie ustawy Prawo spółdzielcze oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. z 1994 r. nr 90, poz. 419.

świadczeń spółdzielni na rzecz ustępującego członka nawet po wejściu w życie ustawy o waloryzacji udziałów członkowskich. Stanowisko to ma tym większe znaczenie w przypadku tych spółdzielni, w których nie przeprowadzono waloryzacji udziałów na podstawie ustawy o waloryzacji udziałów członkowskich. Przypomnieć należy, że zakres jej obowiązywania był ograniczony w czasie.

Wydaje się, iż bezpodstawne byłyby obawy oparte na założeniu, że dopuszczalność stosowania waloryzacji sądowej doprowadzić by mogła do pogorszenia się sytuacji finansowej wielu spółdzielni, które zostałyby obciążone koniecznością zwrotu udziałów ustępującym członkom w zwaloryzowanej wysokości. Należy zwrócić uwagę, że przepis art. 358¹ § 3 u.pr.sp. dopuszcza zwiększenie wysokości świadczenia dopiero po rozważeniu interesów obu stron, a zatem również interesów spółdzielni, i z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Na zakończenie trzeba podkreślić, że waloryzacja sądowa świadczeń należnych ustępującemu członkowi może mieć zastosowanie jedynie do tych przypadków ustania członkostwa, w których członek przystąpił do spółdzielni w okresie istnienia w Polsce realnego socjalizmu. Wówczas bowiem przepisy aktów prawnych dotyczących spółdzielni nie przewidywały możliwości oprocentowania udziałów czy ujmując to zagadnienie szerzej – uczestnictwa w podziale nadwyżki bilansowej stosownie do wniesionych wpłat. Jednocześnie panująca wówczas inflacja skutecznie obniżała realną wartość udziałów. Nie wydaje się natomiast, aby przepis o waloryzacji sądowej mógł znaleźć zastosowanie w sytuacji spadku siły nabywczej pieniądza (uwzględnianej w momencie wystąpienia ze spółdzielni), która nastąpiła w latach dziewięćdziesiątych, a zwłaszcza w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych. Wtedy to bowiem wprowadzono do ustawy Prawo spółdzielcze instrumenty prawne, za pomocą których można było dokonywać zwiększenia wartości udziałów członkowskich. Niewątpliwie te instytucje prawne spełniają funkcje waloryzacyjne, a co ważniejsze z punktu stosowania przepisu art. 358¹ § 3 k.c. – członek spółdzielni musi się liczyć z normalnym w takich przypadkach ryzykiem obniżenia się wartości wniesionych do spółdzielni wpłat, które towarzyszy prowadzonej działalności gospodarczej. Nie może żądać wyrównania spadku wartości na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. W przepisie art. 358¹ § 3 k.c. podkreśla się, że sąd powinien brać pod uwagę nie każdą zmianę siły nabywczej pieniądza, lecz tylko zmianę istotną. Oznacza to, że w przypadku waloryzacji sądowej uwzględnia się tylko nadzwyczajne zmiany wartości nabywczej pieniądza.

VALORIZATION OF THE PAYMENT OF COOPERATIVE
ON BEHALF OF THE OUTGOING MEMBERA GLOSS TO THE RESOLUTION MADE BY THE HIGH COURT
ON 15 III 1995, III CZP 26/95, OSNC 1995, NO. 6, POS. 95

S u m m a r y

The gloss concerns the resolution of the High Court (HC) of 15 III 1995. It considers the permissibility to apply the regulations about the legal valorization to cooperative services as regards return of shares to the resigning member. It should be stated that the HC was right in claiming that it is permissible to apply these regulations in the case under consideration. It was also right in saying that the object of legal valorization is the cooperative service on behalf of the resigning member, and not the increase of value (valorization) of the initial (capital) share, which is at the disposal of the cooperative member. The HC, however, was wrong in approving that the member's right to the return of shares is effected at the moment defined by the cooperative code (art. 26, par. 1, prop. 2 of the cooperative law). One should advocate the opinions presented in German literature. They presume that such a right comes to existence at the moment when a member pays his share.

It should be permissible to apply regulations about legal valorization in reference to those cooperative services which are done on behalf of the resigning member which took place after the law about the valorization of member share had come into effect. The HC declared that after this date legal valorization may not take place. This is not a right position. The HC's decision was made without due justification. It should be noted, however, that legal valorization may only tend to equalize the extraordinary buying power of money, and any change. Undoubtedly, this limits the permissibility of the application of legal valorization in the case of the return of share.

Translated by Jan Kłós

Słowa kluczowe: spółdzielnia, zwrot udziałów, waloryzacja sądowa.

Key words: cooperative, return of shares, legal valorization.